

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

NATUURBESCHERMING.

No. 25.

Iedere boer, landbouwer of tuinder, die vogels dood-schiet, (welke soorten het ook mogen zijn), moet wel een dubbelovergehaalde dwaas zijn. E. S. GOODMORE.

En de zoogenaamde »heldendaden« der jacht, zijn heden ten dage geen roem meer voor den mensch, maar een groote schande. Prof. SARASIN.

Een »soort« heeft geen werkelijk bestaan; in werkelijkheid bestaan alleen *individuen*, zegt Dr. J. Lotsy zeer terecht in zijn pas verschenen geschrift over de kruisingstheorie. En dit gezegde heeft óók groote beteekenis en toepassing ten opzichte van de natuurbescherming. Vele menschen zijn zoo het slachtoffer van buiten de natuur staande menschelijke woorden dat ze zich heusch wijs kunnen maken dat ze een diersoort toch nog beschermen al schieten ze de *individuen* dood! Voor dezulken is er een beeldenspel in de hersenen aan den gang, waardoor ze de werkelijkheid niet zien; ze voelen in *elk* individu niet de plaatselijke vertegenwoordiger van een door menschelijk classificatievermogen uitgedacht woord: »soort,« hetgeen slechts een *ontastbaar iets*, een begrip aanduidt. Zoo goed zegt Prof. R. Neuhauss dan ook: »Dat er geen uitroeingsgevaar bestaat, is tot nog toe bij *iedere* diersoort gezegd, die dan plotseling van den aardbodem verdween. Wanneer eenmaal het aantal *exemplaren* van een »soort« beneden een (door ons niet navorschbaar) minimum daalt, dan gaat het met ongelooflijke snelheid bergafwaarts, daar dit geringe aantal levende exemplaren, die aan het wreede oog van den jager wisten te ontkomen, zich in den strijd om het bestaan niet meer staande kunnen houden.« Eveneens sprak de redactie van het tijdschrift »British Birds,« zich laatst uit als volgt: »Wanneer een »soort« uiterst zeldzaam wordt als broedvogel in een afzonderlijke streek kan een of ander *nietig* feit, hetzij dit door den mensch, hetzij van anderen kant is ontstaan, deze »soort« *geheel doen verdwijnen of totaal uitroeien*« Dit verschijnsel zal zich als het zoo voortgaat, spoedig bij de ooievaar voordoen. Volgens een door beroemde Ornithologen opgemaakte statistiek (bericht O. Karrij in »Die gefiederte Welt« van 27 Aug. 14) is het aantal in gebruik genomen ooievaarsnesten gedurende het tijdsverloop van 1901 tot 1912 in Mecklenburg met 66% *verminderd*! In 1901 telde men nog 3094 bezette nesten, en in 1912 was het aantal tot 1072 geslonken! Indien het verminderen der ooievaars in dit tempo doorgaat, dan duurt het nog maar heel korte tijd, dat deze vogel in Mecklenburg onder de levenden geteld kan worden.

»De oorzaak van dit bedroevend verschijnsel is te zoeken in de *schietwoede* van obscure personen, n. l.: welke enkele ooievaar kunnen uitstaan, omdat zij hun nu en dan een haasje of jonge faisant (t is waarachtig de moeite waard!) ontnemt.«

Zooals iedereen weet, gaat ook in Nederland de ooievaarsstand om de zelfde kleinzielige redenen sterk achteruit en in de allerlaatste jaren is het zelfs héél bar, zoodat men meer verlaten dan bezette nesten ontwaart.

Een belangrijk vraagstuk heb ik ook nog, aan de hand van het boek van Forbush te bespreken, n. l.: *Welke wilde vruchten zijn onafscheidelijk met het welzijn van vele vogels verbonden? en houden hen dus af van het eten van door den mensch gekweekte*. Welnu, de meest belangrijke zijn de vruchten van Aralia, Sorbus aucuparia (lijsterbes), Rhus typhina (Azijsche pruikenboom), Rhus glabra (azijsche boom), Rhus toxicodendron (giftige pruikenboom), alle soorten van Rubus (braam), wilde rozen, vlier, aalbessen, wilde wingerd, crataegussoorten (meidoorn), morus (moerbij), Ilex (hulst), Berberis, Arbutusappel, Amelanchier canadensis (Canad. rotsmispel), wilde mispel en dito appels en peren, vogelkers en andere wilde en verwilderde Prunussoorten, Viburnum soorten (sneeuwbal), allerlei Cornus (Kornoelje-) soorten, Vaccinium (boschbes-) soorten, Duindoorn, Jeneverbes, ja, zelfs Solanum nigrum (nachtschade) wordt zeer gretig door vogels nagezocht. Zeer vele van de opgenoemde planten hebben ook in den winter hun overgebleven vruchten nog hangen, en zijn dus ook dan van groot belang voor de vogels. Zoo eten volgens Forbush alle wintervogels, van 't goudhaantje tot de kraai, van de vruchten van Myrica carolinensis. Bij deze opsomming heb ik natuurlijk niet opgenoemd de óók uiterst belangrijke *droge* vruchten van elzen, eschdoorns etc. maar daarom gaat het hier niet. Op bladz. 412 geeft de schrijver dan nauwkeurige inlichtingen welke gekweekte men door welke wilde beschermen kan, want zegt hij zeer mooi: »Het is geen goede levensbeschouwing, wanneer men vogels gaat doodschieten omdat ze vruchten van ons opeten. Het is heel wat beter om er voor te zorgen, dat er genoeg vruchten zijn voor menschen en vogels en dan voor de vogels wilde vruchten

te hebben, aangezien ze daaraan de voorkeur geven. Waar ge uw aardbeien en kersen in Mei en Juni wilt beschermen tegen vogels, plant dan Russische moerbeien erbij voor de vogels, of verschillende soorten van de zachte vroege kersen, die de mensch niet kweekt. Om frambozen in Juli en Augustus te beschermen, moet ge moerbeien, kruiddorens en vlier er bij zetten. Plant er tevens een of ander soort vroege zoete bes bij en laat de vruchten aan de planten. Bescherm de vruchthooven desnoods nog door middel van fijne vischnetten terwijl de vruchten rijp zijn, maar doodt nooit de vogels.

Aldus geeft de schrijver zijn uitstekende voorschriften voor Amerika, die, desnoods met eenige lokale wijzigingen, ook voor Nederland geheel opgevolgd kunnen worden, en ook zeker opgevolgd moesten worden. Maar hoe de Nederlanders zóóveel natuurzin en natuurliefde in te gieten, dat ze even gemakkelijk hiertoe overgaan als de Amerikanen?

Iets verder (op p. 430) geeft Forbush nog eens een heele lijst van de voor vogels geschikte vruchten voor de maanden Juni, Juli, Augustus, Sep'tember, October en de wintermaanden. In 't geheel geeft hij daar 74 zéér gezochte wilde vruchtsoorten (*vleezige vruchten*) voor vogels op, die op een paar na ook Nederlanders en ingevoerde Nederl. zijn, en heel geschikt zijn om tusschen en rondom de door den mensch gekweekte te plaatsen. Elders weer vindt ge zeer praktische, door ervaring beproefde maatregelen om graan te beschermen tegen verschillende vogels, zonder ze te dooden (zelfs is het 3 of 4 duim diep poten der zaden al een effectvol middel tegen het uithalen der zaden door kraaiachtige vogels). Weer elders wordt aangetoond dat het aanwezig zijn van vischarenden alleen al genoeg is om door menschen gekweekte watervogels te beschermen tegen aanvallen van andere inlandsche roofvogels, en de vischarend is overal waar hij beschermd wordt, spoedig zeer vertrouwelijk, zal zijn nest vlak bij de huizen maken als ze in waterrijke omgeving staan, en zelf nooit vogels aanvallen. Al is deze proef in Nederl. helaas niet meer te doen door de door menschelijke schuld zóó zeldzaam geworden verschijning, (alleen uit schietlust, zonder eenig doorvoerbaar motief!) toch is dit een uiterst interessante mededeeling om daarmee aan te toonen, hoe men in de natuur te werk moest gaan. Want het allereerste en allervoornaamste wat we te doen hebben is, zooals op p. 413 staat, te zorgen dat het publiek de natuur leert begrijpen, en het moet een wettelijk verplicht werk van den staat zijn, om het volk zóóver te brengen, dat het de natuur-economie leert doorzien (dan zullen ook de dwaze uitroepen van dierlijk en »beestachtig» etc. verdwijnen in spreektaal en pers als men het heeft over *menschelijke* misdaden, oorlogen, dronkenschap etc.). Iedere staat behoort een officiële natuur-econoom te bezitten, tot wiens arbeid het ook behoort om de betrekkingen der dieren onderling, en der dieren en planten, in vlugschriften en dagbladartikelen duidelijk te maken, met aanwijzingen hoe men alles in stand te houden of in goede verhoudingen terug te brengen heeft. Dan eerst kunnen goede wetten iets geven, en dan pas zullen die wetten ook algemeen gerespecteerd en opgevolgd worden. Gelukkig beuken de machtige golven van de natuurbeschermingsbranding steeds heftiger en onweerstaanbaarder tegen de wankele, ondermijnde en slappe dijken van eenzijdige, egoïstische en gedachtenloze natuurvernietiging en natuuruitbuiting, zooals Dr. Friedrich Knauer in gelukkig gekozen beeldspraak zegt in zijn »*Entwicklungsgang unserer Naturschutzbestrebungen*».

Een zéér mooie passage van zuiver natuur-inzicht vind ik ook van de hand van Dr. Alois Czepa in zijn studie: »*Schutzfärbung und Mimikry*» (N. Wochenschrift 8 Febr. '14), n. 1.: »Dat een soort ten koste van een andere zich sterk vermeerdert, dat een vorm den ondergang nabij komt door het sterk toenemen van hare vijanden, komt in de vrije natuur nooit voor. Alleen de mensch kan den regelmatigen gang storen, en dat zelfs grondig. Waar hij ingrijpt, verdwijnen de soorten een voor een; vormen, die zeker nog niet de kiem des ondergangs in zich droegen, heeft hij van den aardbodem verdelgd. Tegen zulk razen, dieren en woeden heeft de natuur geen geneesmiddel. Wil de mensch op zijn manier de natuur en de wereld verbeteren (!) dan toont zich spoedig het resultaat op zeer onaangename wijze. Ik herinner slechts aan het feit: gemzen en arenden in 't hooggebergte. Sedert de arenden bijna geheel verdwenen zijn, gaan de gemzen achteruit. Ziekten, die men vroeger niet vond, treden nu op, men merkt reeds duidelijk dat de arenden slechts de zwakke en zieke dieren bemachtigden, en deze leven thans ongestoord verder, zoolang hun lijden duurt en de ziekte verspreidt zich, en bij voortplanting der individuen wordt ook zij voortgeplant.»

Verbijsterende berichten komen tot ons uit Zuid-Amerika, dat het nu dubbel schijnt te moeten ontgelden nu de Ver. Staten een menschwaardiger optreden hebben ontplooid door hun mooie nieuwe wet. In Bird Lore van Aug. '14 vind ik een artikel: »*Uitroeiing van Rhea* (Amerik. Struis), *zwarthalszwaan*, *reigers* en andere vrij levende dieren in Zuid-Amerika» (door Leo Miller). De schrijver zag o. a. in Buenos Aires stapelplaatsen van dierenhuiden, waaronder vele duizenden otterhuiden, skunks, opossums. Dan een groote baal alléén gevuld met vele honderden Pinguïnsborststukken. Het geheele plafond van de enorme zaal hing opgepropt vol met onmetelijk groote bundels van zwarthalszwanenhuiden. Er waren vele, vele duizenden van die reuzenbundels. Er werd door den eigenaar bijgevoegd, dat deze schoone dieren alléén

werden vermoord om de dames te vereeren met poeder-donsjes!! O! gruwzaam soort van beschaving! waartoe brengt ge een mensch! Maar het allervreeselijkste van al deze natuurvernieling was wel het feit dat een reusachtige zaal alleen gevuld was met *enorme balen vol Rhea-veeren*, alle (volgens den eigenaar zelf) van in 't wild vermoorde vogels. Volgens des eigenaars opgave waren er 60,000 kilo's, bijna 60 ton! Gedurende een half jaar waren er 34206 kilo's veeren, dus over 34 ton, uitgevoerd. De markten te Buenos Aires waren voorts overvol met geschoten strandvogels; manden en manden vol schoone Tanagers (vinkachtige vogels) en andere zangvogels zag men staan. En om de prachtige witte reigers totaal uit te kunnen moorden, vergiftigen de edele handelaars de visschen, en verspreiden die vergiftigde visschen bij tonnen en tonnen vol. Deze methode wordt door die heeren sneller en goedkooper nog gevonden dan schieten! Aldus sterven de reigers, ooievaars, gieren, opossums, dagelijks bij duizenden. Welke idealist durft nu nog moreel den mensch beschouwen als de glorie van 't heelal, het toppunt van de rij der levende wezens? Waar we hem ook aan 't werk zien, 't zij onder de menschen, 't zij in de natuur, overal verricht hij handelingen die we goddank! nergens elders onder de levende wezens aantreffen. *Er is, toch wel een hêele groote kloof gekomen tusschen mensch en natuur!*

Dr. Knauer zegt in »Der Niedergang unserer Tier- und Pflanzenwelt«. (Thomas, Leipzig 1. M.): »Zoo woedt de mensch op misdadige wijze tegen de dieren en... betaalt dan reuzensommen voor de rest van zijn slachtoffers» en hij heeft het heusch niet zoo volledig verkeerd ingezien!!

De Fortnightly Review geeft cijfers uit catalogi van enkele handelaars in vogelveeren (in 3 jaar 8700 paradijsvogels, 22000 kroonduiven, 24000 kolibri's, 23000 zeezwaluwen, 162000 ijsvogels, 1200 emu's, 4500 condors etc. etc.) en daar de handelaars thans niet meer de publieke opinie over hun handelingen durven te trotseeren, hebben ze besloten, zegt dit blad, om de moordstatistiek geheim te houden! Fraai, nietwaar?

Dordrecht.

P. J. BOLLEMAN VAN DER VEEN.

Errata. — In *De Levende Natuur* XIX, blz. 192, staat over Wit Slangenkruid: »in alle tijdperken van den bloei uit«. Dit moet zijn: »in alle tijdperken van den bloei uit«.

Rijswijk.

P. VAN MEURS.

Azolla. — Naar aanleiding van de »oproep« omtrent de Azolla verspreiding (Januari-nummer *D. L. N.*) kan ik mededeelen, dat ik van 1879 tot 1885 geregeld in Noordwijk kwam en daar in 1880 de kleine Azolla opmerkte en toen door informatie te weten kwam dat ze uit Leiden was ontsnapt. De groote soort, die minder rood is, maar op groen schuim lijkt, heb ik daar toen nooit gezien, maar eerst veel later in de Singels van Haarlem voor 't eerst. Dat is nog geen drie jaar geleden, in 1912.

Bussum.

F. VAN EEDEN.

Hoe staat het met onze ooievaars. — In verband met den oorlog is het misschien van belang na te gaan of de ooievaars dit jaar later dan gewoonlijk op hun nesten terugkeeren. Er is een breed gevechtsterrein waar ze overheen moeten. Bij Bordeaux verongelukten indertijd vele Nederlandsche ooievaars. (Zie Schlegel, *De Dieren van Nederland*). Telling van 't aantal nesten in Nederland lijkt mij ook van belang.

Ik verzoek daarom aan allen, die in de gelegenheid zijn een ooievaarsnest gade te slaan, mij te willen antwoorden op de volgende vragen:

1°. Wanneer kwamen de ooievaars dit jaar op hun nest aan? 2°. Op welke data in vorige jaren? 3°. Waar bevindt zich het nest? Hoeve, boerderij of buitenplaats, gemeente en provincie? 4°. Waarop is het nest gebouwd? Paal, boom, schuur, schoorsteen enz. 5°. Zijn er nesten bekend, die geregeld bewoond werden en dit jaar niet? 6°. Zijn u nieuwe bewoonde nesten bekend?

Den Haag, Daendelstraat 26.

A. M. L. RÜMKE.

Het eerste kievitse. — 17 Maart is hier, voorzoover mij bekend, het eerste kievitse gevonden. Noordwijk.

JAN VERWEY.

Walvischbaarden. — Ook in gewone tijden komen wel walvischbaarden langs onze kust voor. Ik vond 27 Juli 1914, dus kort voor het uitbreken van den oorlog aan het strand te Noordwijk aan Zee een bundel baleinen. Omstreeks die dagen zijn ze door een kennis van me te Scheveningen gevonden.

Zwolle.

Dr. W. P. A. JONKER.

Branchipus. — Branchipus zwemt weer in massa in zijn gewoon terrein. Hij schijnt dus wel een permanente verschijning in deze streek te wezen.

Nuland.

F. J. VAN PINXTEREN.